

L.W. van der Heem

Officier
in de Orde van
Oranje Nassau

De bijeenkomst werd gehouden in de kleine cantine van het gebouw van Van der Heem N.V. aan de Maanweg 254/260 te 's-Gravenhage, op 29 April 1949, des voormiddags om 9.15 uur.

Inleiding Hr Jan van der Heem:

Dames en Heren,

Ter inleiding wil ik even onder Uw aandacht brengen WIE hier aanwezig zijn:

In de eerste plaats: de Burgemeester van Voorburg, Dr Noteboom;

In de tweede plaats: de Directies van Stokvis en van de A.N.R.U.;

ten derde: diegenen van Van der Heem N.V., die langer dan 12 $\frac{1}{2}$ jaar in dienst zijn;

ten vierde: de naaste medewerkers van de Directie en het bestuur van de Kern van deze fabriek;

ten vijfde: enkele familieleden van de heer L.W.van der Heem.

WAAROM zij hier aanwezig zijn, is een vraag die ik thans gaarne ter beantwoording zou overlaten aan Dr Noteboom.

Toespraak Dr J.W.Noteboom:

Geachte Heer Van der Heem,

Het zal U verwonderen, dat ik hier op dit vroege uur aanwezig ben en dat er zo velen van Uw medewerkers en familieleden hier verzameld zijn en dat U van deze bijeenkomst het middelpunt bent.

Ik zal U niet langer in het onzekere laten en de oorzaak van mijn komst mededelen:

Ik heb een schrijven ontvangen van de Minister van Economische Zaken, waarin mij verzocht werd U in de voormiddag van 29 April mede te delen, dat H.M. de Koningin bij Besluit van 23 April 1949 nr 17 heeft besloten U te benoemen tot OFFICIER IN DE ORDE VAN ORANJE NASSAU.

Daarbij heeft men mij verzocht mede te delen, dat het uittreksel van dit Koninklijk Besluit U heden zal worden toegezonden door de Kanselier der Nederlandse Orden.

Daarmede is mijn boodschap verricht, maar ik mag hieraan nog toevoegen, dat ik mede uit naam van Uw medewerkers het genoegen heb U de versierse-
len verbonden aan deze Orde uit te reiken en ze te bevestigen op de
revers van Uw jas.

Gaarne wil ik aan deze mededeling nog enkele woorden toevoegen. Ik zal het niet lang maken.

Ik acht het een grote vreugde en een grote eer de eerste te kunnen zijn, die U op deze dag met deze onderscheiding, deze hoge onderscheiding, geluk mag wensen. Ik doe het van harte en voeg hieraan toe, dat deze gelukwens niet een kwestie van conventie of formaliteit is, omdat ik - en ik ben er van overtuigd, ook allen die hier aanwezig zijn - het gevoel heb, dat hier een besluit genomen is, dat volkomen gegrond was en dat deze onderscheiding volkomen terecht is uitgereikt.

Daarom ben ik verheugd in deze kring aanwezig te zijn nu U deze onderscheiding te beurt valt.

Ik spreek van een voldaan gevoel, dat U deze onderscheiding uitgereikt wordt en ik denk dan in de eerste plaats aan U als schepper van dit bedrijf, als directeur en leider van een grote staf van personen, die U volgen en die gaarne Uw leiding aanvaarden; aan Uw directeurschap van Stokvis en aan de talrijke bemoeienissen op economisch gebied, waardoor gij er in geslaagd zijt vóór, tijdens en na de oorlog een belangrijk aandeel te leveren in de economische ontwikkeling van ons vaderland.

In de tweede plaats denk ik aan datgene wat gij in zeer moeilijke tijden, niet alleen voor het personeel van het bedrijf, maar voor een veel ruimere kring van ingezetenen van ons vaderland hebt gedaan. Ik denk aan de bombardementen van Rotterdam, toen Uw fabriek voor hulpbehoevenden opstond; ik denk aan de tijd van de ergste voedselnood, aan de food drop-pings, waarbij U ook een actief aandeel hebt gehad. Verder aan de belangrijke functie van Regionaal Leider tijdens de zeer moeilijke tijd in het voorjaar van 1945, toen de leiding van alle centrale keukens in den Haag, Rijswijk, Leidschendam en Voorburg in Uw handen gelegd werd en dank zij Uw belangrijk werk de ergste nood voorkomen werd.

Er is nog een reden, die mij persoonlijk een grote voldoening geeft.

Ik hoop niet indiscreet te zijn als ik die noem in deze kring.

Het is zo, dat in deze na-oorlogse tijd allerlei onregelmatigheden plaats hebben gevonden en dat velen na de oorlog in een of ander opzicht gedesillusioneerd zijn. Verhoudingen werden scheef getrokken; menige onverwachte slag is uitgedeeld, waar niet verdiend, terwijl gunsten werden uitgedeeld daar waar geen aanspraak op dergelijke gunsten gemaakt kon worden.

Nu heb ik wel het gevoel, dat ten opzichte van U geen daad verricht is, die onjuist was, maar dat een mening gekoesterd werd, die geen recht deed aan Uw persoon. Dit is reeds geruime tijd geleden en is inmiddels rechtgetrokken; de verhoudingen zijn hersteld en er is van datgene wat verkeerd gedaan was, veel in orde gemaakt.

Deze onderscheiding is dan ook niet een rechtekken van dat wat scheef was.

Hier heeft de Koningin als vertegenwoordigster van de Regering van ons Land door een positieve daad getoond, dat Uw werk tijdens de oorlog waardering verdiend heeft en dit op een gepaste wijze tot uitdrukking gebracht.

Daarmede wens ik U van harte geluk.

Ik hoop, dat U op deze dag steeds met voldoening terug moogt zien. U zult niet een gevoel van ijdelheid hebben, dat U officier geworden bent, maar U moogt toch wel de mening hebben, dat het volkomen redelijk is, dat U op deze wijze een erkenning vindt van Uw veeljarige arbeid.

Het personeel werkzaam in Uw bedrijf zal deze onderscheiding mogen aanvoelen als ten dele ook hen toekomend, als deel van het bedrijf. Ook zij genieten van wat U ten deel is gevallen; hierdoor zal de bedrijfsgemeenschap onder Uw leiding worden versterkt.

Nogmaals mijn hartelijke gelukwensen.

Toespraak Hr Jan van der Heem:

Oom Leo,

Mag ik namens het gehele personeel van Van der Heem en mede namens de hier aanwezige familieleden vertellen, dat wij ontzaglijk verheugd zijn, dat onze oudste directeur, onze Oom Leo, deze onderscheiding is te beurt gevallen. Het zal heel moeilijk zijn voor mij deze daad te analyseren: de burgemeester heeft practisch gesproken al het gras voor mijn voeten weggemaaid door te vertellen op welke gronden deze onderscheiding is verleend.

Ik ben het met de burgemeester buitengewoon eens - en dat is ons aller mening - dat deze onderscheiding voor 100% verdiend is.

Ik herinner mij de dag, nu een maand of acht, negen geleden, dat op de fabriek de vlag wapperde en dat buiten de heer Leo "blauwe borden" stond uit te reiken aan die medewerkers, die gedurende de bezetting hou en trouw geweest zijn aan vaderland en onderneming.

Vandaag zijn de rollen omgekeerd; vandaag waait weer de vlag op de fabriek, thans ter ere van de heer Leo!

Wij vinden, dat hij deze eer zeer zeker heeft verdiend.

Ik geloof, dat toen Napoleon Goethe ontmoette, hij gezegd heeft: "Messieurs, Voilà un homme", wat vrij vertaald betekent: Heren, daar staat een vent. Dit wil ik hier ook zeggen: Daar staat een vent!

Oom Leo, de eer die U vandaag te beurt is gevallen, hebt U verdiend. Wij feliciteren U daarmee van harte.

Toespraak Hr J. van Randwijk:

Geachte Heer Leo, Dames en Heren,

Al lijkt het dikwijls alsof ik improviseer, ik verheel U niet, dat ik mijn speeches gewoonlijk voorbereid. Het was voor mij echter een moeilijk geval mijn gedachten te ordenen ten aanzien van dat wat ik vanmorgen in deze kring zou willen zeggen. Dat komt ook daardoor, dat ik het eigenlijk moeilijk vind om hier een speech te houden. Een speech veronderstelt iets officieels en ik geloof, dat hier een woord past, dat van hart tot hart gaat.

Immers, ik kan U de verzekering geven, dat toen wij als Directie van Stokvis de mededeling ontvingen, dat Leo zou worden benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau, dit iets is geweest, dat inderdaad ons hart vreugd heeft gedaan en daarom houd ik vanmorgen geen speech.

Ik kwam uit bed en het regende; ik dacht toen: "een regenachtige morgen, een blijde dag". Ik ben overtuigd ook namens de heren Stokvis en Bölger, hier aanwezig te spreken. Ik was zo verheugd, dat wij nu voor dit feest bij elkaar zijn gekomen, dat ik spontaan van plan was om aan "Juliaantje" een telegram te sturen: Majesteit, dat heb je goed gedaan!

Ik begrijp, dat dit niet kan, maar inderdaad vind ik dat hier goed gedaan is en dat hier recht gedaan is.

Leo, jij bent als militair, als officier je carrière begonnen; misschien had je te veel ondernemingslust om in die rang te blijven, maar nu heeft het H.M. behaagd om jou toch, zij het in een functie van eer, weer in je oude rang te herstellen.

Er is hier betoogd en ik ben het roerend ermede eens, dat deze onderscheiding verdiend is. Waarachtig is die verdiend.

Als ik naga wat jouw scheppingsdrang, jouw fantasie hebben vermocht en wat je bereikt hebt, dan heb ik daar alle respect voor en als ik een hoed op had dan nam ik die voor je af.

Het is wonderbaarlijk, dat iemand uit een volmaakt andere sfeer in staat is geweest aan een dergelijk bedrijf niet alleen de leiding te geven maar er ook de grondslag voor te leggen. Hier staat in dit gebouw het monument van datgene waartoe je in staat bent geweest.

Je bent in staat geweest hier in Nederland een industrie te vestigen, die overal in de wereld als voorbeeld mag worden gesteld van wat menselijke durf, menselijke energie en menselijke scheppingsdrang vermogen. Daarnaast heb je persoonlijke kwaliteiten waar ik je ten zeerste om benijd. De grote mate van common sense, van gezond verstand, de grote mate van overtuigingskracht die je bezit, dwingen bewondering af van al diegenen, die met je in aanraking komen.

Inderdaad, hier staat een vent. Een vent, die ook gedurende de oorlog het vertikt heeft om een ogenblik zijn rug te krommen voor de gehate bezetter. Wat je gedurende de oorlog hebt gepresteerd, ik ben daarvan ten nauwste getuige geweest, dwingt bewondering af.

Het feit, dat gedurende de oorlog op jouw privé-kantoor altijd is blijven hangen het portret van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina karakteriseert eigenlijk het beste jouw persoon en jouw verzet.

Wij zagen in de Koningin gedurende de oorlog het symbool van ons verzet tegen de gehate bezetters. Van die Koningin zelf en van haar portret ging een fascinerende en magische invloed uit.

Voor die karaktertrek van jou om dat portret te laten hangen, hebben wij alle respect. Wat een ruggegraat.

Wat jij gedaan hebt gedurende de oorlog voor je medeburgers, door in korte tijd een organisatie uit de grond te stampen, die in staat was in de eerste behoeften te voorzien, dwingt eveneens bewondering af.

Leo, van harte geluk met deze onderscheiding, die wij je zo van harte gunnen.

Koningin Wilhelmina vond Haar tijd gekomen om te gaan en ten gunste van Haar Dochter afstand te doen van de troon. Zij is thans Prinses. Wij willen haar niet vergeten, maar wij moeten met onze tijd "à jour" blijven en daarom heeft de Directie van Stokvis besloten je deze nieuwe foto voor je privé-kantoor aan te bieden. (Overhandigt portret van H.M.Koningin Juliana).

Leo, je zuster zei vanmorgen nog tegen mij: "Zeg het hem maar goed, hij is een toffe jongen" en ik weet dat dat zo is. Immers, ik heb zo heel lang met jouw samengewerkt. Sta mij daarom toe - en het is niet om de burgemeester te overtreffen - om jou nu dit grote kruis te overhandigen als persoonlijke appreciatie. (Overhandigt grote versierselen).

Antwoord van heer Leo:

U kunt begrijpen, dat je - als je zoals ik zó bent gekomen en nergens van weet - overweldigd bent.

In de eerste plaats ben ik Hare Majesteit de Koningin zeer dankbaar voor de hoge onderscheiding.

Ik vind het ontzaglijk aardig van de Burgemeester, dat hij deze opdracht op zich genomen heeft en op dit vroege uur hier de onderscheiding heeft uitgereikt.

De prettige en vriendelijke woorden van mijn neef en van Van Randwijk deden mij goed. Men zegt dit niet altijd en ik ben ijdel genoeg om dit voor één keer erg op prijs te stellen.

Ik dank U allen hartelijk en ik hoop nog jaren lang deze onderscheiding met ere te dragen.

Met een door de heer van Randwijk aangeheven "Leve de Koningin" en een driewerf hoera van alle aanwezigen, werden deze toespraken beëindigd, waarna de heer Jan van der Heem de aanwezigen uitnodigde de erewijn te gebruiken.

